

Místní Akční Skupina ŽELEZNOHORSKÝ REGION, z. s.

Nám. Míru 288, 538 03 Heřmanův Městec, IČO 27009076

Kontakt: 720 953 766, e-mail: mas@zeleznohorsky-region.cz, www.zeleznohorsky-region.cz

VÍTE, ŽE REGENERACE PŘÍRODY A KRAJINY MŮŽE PROBÍHAT I NA ŠKOLNÍCH ZAHRADÁCH? 1/4

Od roku 2019 Železnohorský region každoročně rozdělí do území 10000 Kč, které jsou primárně určeny pro školy, školky a také obce. Pokud v obci není škola, mohou rodiče s dětmi požádat pana starostu nebo paní starostku o příspěvek v rámci své obce a poté si vysadit něco pro radost a užitek.

Všude tam, kde jste si již vytvořili s Železnohorským regionem něco zajímavého, najdete sloupek s tímto logem.

Vtip je v tom, že finance se mohou použít pouze na nákup stromků a jiného rostlinného materiálu, ale výsadba musí proběhnout vlastními silami. Jenom tak si děti a všichni ostatní, kterým pomáhají učitelé i rodiče, uvědomí hodnotu své práce a již nikdy nebudou přírodu ničit. Budou jí chtít porozumět, a to je dobře. Budou společně pozorovat výsledky svého snažení a tím se učit trpělivosti, neboť přes veškerý technický pokrok má příroda stále svá vlastní pravidla.

Pojmy „biodiverzita“ či „druhová rozmanitost“ jsou velmi obecné a složité k pochopení funkce přírody. My si můžeme spíše hrát (ať děti nebo dospělí) a na základě častějšího pozorování toho, co jsme vysadili, se učit rozlišovat druhy místních kvě-

tin, broučků v trávě nebo ovocných stromů a keřů. Také můžeme pozorovat kaluže. Když se naplní, jak to v nich žije!

Samozřejmě, že celá naše společnost by měla usilovat o to, abychom se o přírodu a krajinu dobře starali, protože **příroda bez lidí bude fungovat i nadále** (krásně si samostatně fungovala i před tím, než se na planetě začal vyvíjet člověk), **ale člověk bez přírody nemůže žít.** Musíme si uvědomit, že vše podstatné máme z přírody. Vodu, kterou pijeme (netvoří se v kohoutku, je z přehrady, řeky nebo podzemí), vzduch, který dýcháme (uvědomme si, jak se nám v lese či na louce lépe dýchá), půdu, která nám dává obživu (zamysleme se nad koloběhem v přírodě, kdy umělá hnojiva nepodporují jen růst rostlin, ale pak přecházejí do vody, kterou pijeme my i zvířata). Vše, co se v obchodě koupí nebo si objednáme až domů, se před tím musí někde vypěstovat. A půdy nám ubývá, protože se staví nové domy pro více lidí, sklady zboží, velké firmy. **Půdy nám ubývá jak do plochy, tedy velikosti,** tak do kvality, protože abychom na menším políčku vypěstovali více brambor a všichni se najedli, musíme půdu hnojit, ale tím ji zároveň vyčerpáváme. A co se stane, až ji vyčerpáme úplně? Na to si chytrý člověk musí odpovědět jedině takto: „Nesmíme dopustit, aby k tomu došlo, protože by to znamenalo konec naší společnosti, našeho života“.

Ale my nemáme možnost probudit celou naši planetu a lidi na ní, aby se začali co nejvíce o přírodu starat. Je však dobrým pravidlem, že když se o něco zajímám, když něco poznávám, když mne to baví, tak to dělám pořádně a hodně o tom přemýšlím. To znamená, že když se děti společně s námi dospělými budou od dětství o přírodu starat (vlastně i tak trochu pracovat),

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Místní Akční Skupina ŽELEZNOHORSKÝ REGION, z. s.

Nám. Míru 288, 538 03 Heřmanův Městec, IČO 27009076

Kontakt: 720 953 766, e-mail: mas@zeleznohorsky-region.cz, www.zeleznohorsky-region.cz

VÍTE, ŽE REGENERACE PŘÍRODY A KRAJINY MŮŽE PROBÍHAT I NA ŠKOLNÍCH ZAHRADÁCH? 2/4

nebudou ji v dospělosti ničit a drancovat do té míry, aby ztratila schopnost obnovy – regenerace. **Každý člověk si po namáhavé práci potřebuje odpočinout, a tak je tomu i s přírodou. Musíme jí dopřát odpočinek.**

A jak to tedy uděláme?

Třeba tak, že na nějakém plácku, ať je to školní zahrada nebo náves v obci, nebudeme stavět nové prolézačky, ale upravíme půdu a vysadíme ovocné stromy a keře nebo alespoň vytvoříme květinové či bylinkové záhony. Lézt se dá po stromě za nějaký čas také, a ještě u toho máme něco na zub. Třešně prostě chutnají přímo ze stromu nejlépe. A proč bychom si nemohli společně pěstovat bylinky a z nich si třeba vyrábět sirupy a šťávy? Vše, co si sami vytvoříme, chutná lépe.

A protože vysadit ovocný strom, to už je vlastně docela věda, je dobré se na to malinko připravit.

Stará jablň vypravuje příběh ovocného stromu

„Stojím tu v zahradě už více než sto let. Mám výhled přes pole do kraje a přes sad k domu. Jsem stará jablň ve starém ovocném sadu.“ ... Je ten správný čas se posadit a začít poslouchat vyprávění, které jsme vám připravili ve stejnojmenné publikaci a čeká na vás v naší kanceláři nebo ke stažení na našem webu. A když vám jablň převypráví celý svůj život, tak se vás zeptá, jaký strom vlastně chcete vysadit, a vám postačí jen otočit list na další stranu a začnete si připadat jako objevitelé, kteří neplánují výsadbu ovocného stromu, ale připravují se na nějakou dalekou cestu. Protože moudrý hospodář sází

stromy ne pro sebe, ale pro další generace, pro své děti, pro vnuky, a to právě dobrodružství je to, jak to vlastně dopadne...

Máme radost, že školy a školky jsou velmi aktivní a mají zájem vytvářet zajímavé věci.

Mrzí nás, že financí na výsadbu není více, ale vlastně se všichni učíme, že peníze nejsou vůbec podstatné. **Zásadní je chuť něco udělat, být aktivní,** spojit síly a vytvořit třeba jen něco malého, třeba pár záhonků na zeleninu. I drobný záhonek potřebuje následně naši péči a učí nás, že bez práce nám půda nic nevydá. Ale když se staráme, tak potom se nám bohatě odmění a my se i přes bolavá záda usmíváme a máme právo být na sebe hrdí. A toto poznání nelze vyvážit penězi. Tomu se říká vztah k půdě, přírodě, k regionu, kde jsem doma. Dříve tento pocit lidé měli přirozeně silný, protože každodenní práce byly spojené s přírodou. Měli znalosti o všem živém kolem sebe. Dnes se tomuto poznání, tomuto citu, instinktům musíme učit, protože jsme je bohužel pozapomněli.

Někde ve škole samozřejmě není vhodný prostor. Někde však máme již po třetím

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Místní Akční Skupina ŽELEZNOHORSKÝ REGION, z. s.

Nám. Míru 288, 538 03 Heřmanův Městec, IČO 27009076

Kontakt: 720 953 766, e-mail: mas@zeleznohorsky-region.cz, www.zeleznohorsky-region.cz

VÍTE, ŽE REGENERACE PŘÍRODY A KRAJINY MŮŽE PROBÍHAT I NA ŠKOLNÍCH ZAHRADÁCH? 3/4

ročníku přeborníky, kteří každoročně vytváří něco nového, a tak postupně zvelebují své školní zahrady. A třeba už právě tyto děti pracují s přírodou nejen ve škole, ale i dle možností doma, a rádi navazují na znalosti a cit minulých generací.

Komunitní sad ve Valech

Začalo to bylinkovými záhonky v místní mateřské škole, kde si je děti vytvořily se svými rodiči a paními učitelkami...

...a pokračuje to ovocným sadem na návsi před školkou, jehož výsadbu již

připravil pan starosta s odborníkem, kterému se říká arborista – znalec stromů. Až za pár let dají stromy první ovoce, děti si je budou moci trhat, a tak si zpestřit svačinku při hře v jejich stínu. Anebo si je natrhají s rodiči při cestě ze školky a doma si společně upečou něco dobrého. Třeba jablkový štrůdl, jaký se peče ve mlýně v Bukovině u Přelouče. Nebo se podívají na výuková videa paní Dany Šťastné, která vaří a peče z našich lokálních produktů, tedy z toho, co se dá v okolí koupit od našich producentů, když nemáme možnost si více věcí vypěstovat sami. Nebo by bylo pěkné jen vytvořit herbář květin z louky, která roste pod stromy v sadu.

A zpátky do sadu. **To není jen shluk různých druhů stromů, ale je koncipován tak, aby plody dával co nejdéle,** aby vlastně bylo od léta do podzimu pořád co ochutnávat. Aby bylo možno se poučit o různých chutích, vůních a dalších vlastnostech ovoce. Sad má také svá „pravidla“, kde se říká, jak se mají lidé v sadu chovat. A aby si lidé měli šanci „vypěstovat“ vztah ke „svým“ stromům, budou v obci společně se školkou připraveny akce, třeba čtení o stoleté jabloni pod stromy, společné stříhání mladých stromků nebo povídání pro dospělé a děti, jak se o ovocné stromy starat, aby se dožily dlouhého věku pro další generace.

Děti mohou v sadu také pozorovat broučky, kterým bylo vytvořeno „broukoviště“, vlastně takový domeček ze zbytků dřeva. To si může vybudovat každý, vznikne místo pro pozorování té pravé „biodiverzity“, kdy si teprve uvědomíme, co vše žije v trávě. Sad je doplněn na návsi také keři s jedlými plody, takže především děti mohou stále co „baštit“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

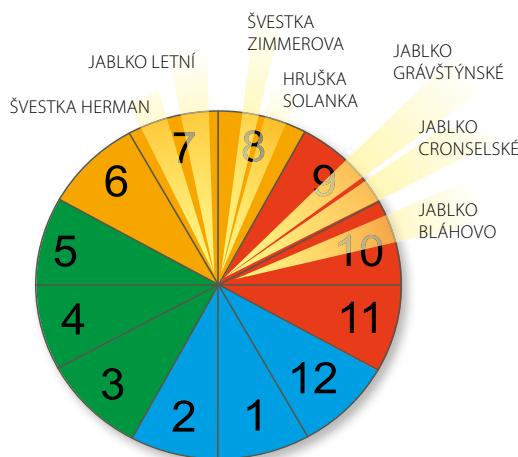
Místní Akční Skupina ŽELEZNOHORSKÝ REGION, z. s.

Nám. Míru 288, 538 03 Heřmanův Městec, IČO 27009076

Kontakt: 720 953 766, e-mail: mas@zeleznohorsky-region.cz, www.zeleznohorsky-region.cz

VÍTE, ŽE REGENERACE PŘÍRODY A KRAJINY MŮŽE PROBÍHAT I NA ŠKOLNÍCH ZAHRADÁCH? 4/4

ROZLOŽENÍ DOBY SKLIZNĚ OVOCNÝCH STROMŮ V SADU VE VALECH VHODNOSTÍ ODRŮD

Zvládneme si vytvořit také tak pěkné zákoutí?

Vytvořit ovocný sad na větší ploše již není tak úplně jednoduché a je potřeba vše na začátku dobře promyslet. **Jak obce, tak i školy mohou využít odborníků Železnohorského regionu** nebo alespoň konzultace, jak na to. Vždy na počátku by měla stát koncepce – tedy nápad nejlépe na „papíře“, jak využít nějaký prostor jako funkční celek. O využití by si mělo povídat co nejvíce lidí, včetně dětí, aby se promyslely všechny možné aktivity daného prostoru či dané části krajiny. Každý máme určité schopnosti. Někdo je schopen návrh vytvořit sám, někdo by využil rád radu odborníků. Známe místní architekty, arboristy i botaniky. Máme zkušenosti s využitím

prostoru pro různou výsadbu. Jsme schopni posoudit v případě opravdu rozsáhlých výsadeb případné dotační podpory. Kdykoli můžete využít možnost konzultací.

Z vašich aktivit, byť někdy drobných, především z fotografií, které nám zasíláte, vidíme především vaši radost. Radost, že co jste si vymysleli, to jste si také sami udělali – TEDY ZVLÁDLI JSTE TO! Věříme, že prvotní drobná finanční podpora zažehla váš zájem o jakoukoli další aktivitu, která má přínos pro přírodu, a tedy především pro nás samotné. Díky.

*Kateřina Korejtková
Železnohorský region*

TAKŽE SE PŘIPRAVTE, 1. KVĚTNA 2022 OPĚT STARTUJEME A MÁTE ŠANCI USKUTEČNIT VAŠE DALŠÍ NOVÉ NÁPADY, NA KTERÉ SE TĚŠÍME.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

